

УДК 338.22:330.342.146(477)

THE NEED FOR ECONOMIC REGULATION IN THE CONDITIONS OF MILITARY RISKS

НЕОБХІДНІСТЬ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ВОЄННИХ РИЗИКІВ

Mazur V.O. / Мазур В.О.*postgraduate / аспірант**Kyiv University of Market Relations, Kyiv, Bereznyakivs'ka, 26-B, 02152**Київський університет ринкових відносин, Київ, Березняківська, 26-Б, 02152*

Анотація. У статті підкреслюється, що сучасна економічна політика України повинна ґрунтуватися на поєднанні елементів воєнної мобілізаційної економіки та ринкових підходів, орієнтованих на довгострокову перспективу. Особливу увагу приділено питанням забезпечення макроекономічної стабільності, посиленню фінансової безпеки, технологічній модернізації виробництва, стимулюванню інвестицій та формуванню сприятливого середовища для відновлення людського потенціалу. Доведено, що ефективне поєднання механізмів регулювання й ринкових стимулів здатне не лише мінімізувати негативні наслідки воєнних ризиків, але й закласти основу для стійкого післявоєнного розвитку економіки України.

Ключові слова: воєнні ризики, державне регулювання економіки, економічна безпека, фінансова стабільність, інвестиційна активність, відновлення економіки.

Вступ.

Сучасні воєнні ризики створюють масштабні виклики для національної економіки, які проявляються у порушенні ланцюгів постачання, зниженні інвестиційної активності, дефіциті бюджетних ресурсів та загрозах економічній безпеці держави. В умовах війни ринкові механізми виявляються недостатньо ефективними для забезпечення стабільності та відновлення економічного зростання. Це обумовлює об'єктивну необхідність підсилення державного регулювання економіки, спрямованого на адаптацію фінансово-господарських процесів до кризових умов, збереження критично важливих галузей та підтримку соціальної сфери. Разом із тим постає питання оптимальних форм і методів такого регулювання, які дозволять поєднати воєнну мобілізаційну економіку з принципами ринкової ефективності та післявоєнної відбудови.

Основний текст.

Повномасштабна війна в Україні потребує перегляду підходів до формування політики у сфері державного регулювання економіки та пошуку нових ефективних методів державного управління.

Ключовими викликами для сучасної української економіки є спад виробництва, зростання кількості безробітних, послаблення стійкості державних фінансів та загрози валютної стабільності [1].

Протягом 2022-2025 років економіка України страждає від повномасштабного вторгнення, війна завдає руйнівного впливу, що проявляється у знищенні виробничих потужностей та інфраструктури, обмеженні економічної активності в зонах бойових дій та постійній загрозі авіаударів по всій країні. Дефіцит кваліфікованої робочої сили та можливе поглиблення ключових макроекономічних дисбалансів підвищують ризики нестабільності. Невідомі масштаби збитків та відсутність чітких механізмів компенсації значно ускладнюють оцінку перспектив економічного відновлення, залишаючи Україну у стані стратегічної невизначеності. Така ситуація не лише перешкоджає плануванню відновлення, але й збільшує ризики довгострокової економічної нестабільності, оскільки без передбачуваних фінансових та ресурсних гарантій ефективне відновлення провідних секторів економіки буде проблематичним. Ескалація глобальної турбулентності, спричинена коригуванням курсу зовнішньої політики США, може стати каталізатором невизначеності, що ще більше змінить карту ризиків для економіки країни [2].

Уряд весь час запроваджує все нові регуляторні інструменти щодо зміцнення показників економічної безпеки України, в той же час ключові виклики, породжені війною, залишаються актуальними [3]. Нерівномірність відновлення економіки та значна залежність від зовнішньої фінансової допомоги підсилюють вразливість національної системи. Сповільнення темпів зростання у 2024 р. вказує на поступове вичерпання наявних ресурсів відновлення в умовах загальної нестабільності.

Українська промисловість демонструє здатність адаптуватися до воєнних умов завдяки внутрішньому попиту, державним закупівлям та оборонним замовленням, проте нестача ресурсів і структурні обмеження гальмують посилення виробничої безпеки. Це актуалізує потребу у прискореній модернізації, залученні інвестицій та інтеграції у європейські виробничо-

логістичні ланцюги [4].

Фінансова сектор залежить від збереження макроекономічної стабільності в умовах зростання оборонних і соціальних витрат. Високий дефіцит бюджету та залежність від зовнішніх джерел фінансування створюють додаткові ризики, хоча стійкість банківської системи та грамотне боргове управління дозволяють їх певною мірою стримувати. Виходом може стати диверсифікація бюджетних надходжень, удосконалення податкової політики, реформування пенсійної системи та стимулювання приватних інвестицій [5, С. 40].

Інвестиційно-інноваційна сфера демонструє ознаки поступового відновлення, однак потребує розширення джерел фінансування та активнішого залучення приватного капіталу. Особливе значення мають інвестиції у військові технології з подальшою конверсією для цивільних потреб, що може стати рушійною силою післявоєнного економічного зростання та розвитку експорту.

У зовнішньоекономічному секторі загострюється проблема торговельного дефіциту, спричиненого воєнними витратами та втратою виробничих потужностей. Це формує потребу у скороченні імпортозалежності, диверсифікації зовнішньоекономічних зв'язків і стимулюванні внутрішнього виробництва.

Демографічні та соціальні наслідки війни поглиблюють ризики для економічної безпеки. Збереження людського капіталу вимагає створення ефективних моделей соціальної політики, здатних зупинити зростання бідності, забезпечити гідну зайнятість і підтримати інтеграцію внутрішньо переміщених осіб та повернення в місцеві громади.

Аграрний сектор підтвердив стійкість, зберігши продовольчу безпеку та експортний потенціал навіть в умовах атак на інфраструктуру, однак подальший розвиток можливий лише за умови технологічної модернізації та посиленої державної підтримки.

Отже, перед Україною стоїть унікальне завдання: одночасно забезпечувати економічну безпеку в умовах воєнних ризиків і глобальної нестабільності та формувати основу для довгострокового розвитку. Це вимагає посилення

державного регулювання, структурної трансформації, інноваційної модернізації та ефективного використання людського капіталу.

Висновки.

Економічне регулювання в умовах воєнних ризиків необхідне для забезпечення стабільності, економічної безпеки та потреб оборони. Воно вимагає балансу між державним втручанням та принципами вільного ринку, що допомагає подолати наслідки війни, такі як зниження ВВП та купівельної спроможності, та забезпечує ефективне використання ресурсів для досягнення суспільно корисних результатів.

Література:

1. Богдан Данилишин. Як забезпечити економічне зростання в умовах війни. *Українська правда*. URL: <https://epravda.com.ua/columns/2023/03/03/697664/>
2. Жаліло Я., Базилюк Я., Власенко Р., Власюк О. та ін. Економічна безпека України в умовах високих воєнних ризиків та глобальної нестабільності: експертно-аналітична доповідь. Київ: НІСД, 2025. 104 с.
3. Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 р. № 179. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-%D0%BF#Text>
4. Єрмолаєв Андрій. Україна 2022: економічна політика в умовах війни з Росією. URL: <https://sg-sofia.com.ua/ukraine-2022-ekonom-politika-v-uslov-voine-s-russia-ua>
5. Кнейслер О. В., Квасовський О. Р., Костецький В. В., Кнейслер Е. Г. Вплив воєнних ризиків на фінансову безпеку суб'єктів господарювання. *Економічна наука*. С.37-43.

Abstract. The article emphasizes that the modern economic policy of Ukraine should be based on a combination of elements of the military mobilization economy and market approaches, oriented towards the long-term perspective. Particular attention is paid to the issues of ensuring macroeconomic stability, strengthening financial security, technological modernization of production, stimulating investments and forming a favorable environment for the restoration of human potential. It is proved that an effective combination of regulatory mechanisms and market incentives can not only minimize the negative consequences of military risks, but also lay the foundation for the sustainable post-war development of the Ukrainian economy.

Key words: *military risks, state regulation of the economy, economic security, financial stability, investment activity, economic recovery.*

Стаття відправлена: 17.09.2025 р.

© Мазур В.О.